

Debreceni Ítéltábla

Bhar.IV.3/2021/7.

A Debreceni Ítéltábla mint harmadfokú bíróság Debrecenben, a 2021. április 27. napján tartott nyilvános ülésen meghozta és kihirdette a következő

végzést:

A rágalmazás vétsége miatt a vádlott ellen indított büntetőügyben a Nyíregyházi Törvényszék 2020. december 1-jén meghozott 1.Bf.252/2020/7. számú ítéletét helybenhagyja.

Megállapítja, hogy a megtérítés feltételei fennállnak.

Indokolás

[1] A Vásárosnaményi Járásbíróság mint elsőfokú bíróság a 2020. február 12. napján kihirdetett 1.B.146/2019/21. számú ítéletével a vádlottat vádlottat bűnösnek mondta ki rágalmazás vétségében [a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (továbbiakban Btk.) 226. § (1) bekezdés, (2) bekezdés b) pont]. Ezért 200 napi tétel, 1000 Ft egynapi tételösszegű, végösszegében 200 000 Ft pénzbüntetésre ítélte, meghatározva meg nem fizetés esetére a szabadságvesztésre átváltoztatás feltételeit. Kötelezte a vádlottat az eljárás során felmerült 1 818 Ft büntügyi költség viselésére.

[2] Az elsőfokú ítélet ellen egyrészt a magánvádló jelentett be fellebbezést a tényállás és a jogi minősítés magánvád szerinti megváltoztatása és a büntetés súlyosítása érdekében.

[3] Másfelől a vádlott és a védő a bűnösség megállapítása miatt, felmentés céljából éltek jogorvoslattal.

[4] A joghatályos fellebbezéseket elbírálva a másodfokon eljáró Nyíregyházi Törvényszék a 2020. december 1-jén tanácsulésen meghozott 1.Bf.252/2020/7. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és a vádlottat a rágalmazás vétségének [Btk. 226. § (1), (2) bekezdés b) pont] (magán)vádja alól felmentette. Megállapította, hogy az eljárás során felmerült 1 818 Ft büntügyi költséget a magánvádló köteles megfizetni az államnak.

[5] A másodfokú bíróság ítélete ellen a magánvádló jelentett be fellebbezést a felmentés miatt, a vádlott bűnösségének megállapítása és büntetés kiszabása végett. Képviselője a vádlói jogorvoslatot írásban részletesen indokolta, melyben több eseti döntésre

hivatkozva kifejtette, hogy a vádlotti magatartás a vád szerinti minősítésű bűncselekményt valósította meg.

[6] Az ítéltábla magánvádlói fellebbezést a Be. 599. § rendelkezései alapján, a Be. 617. §-ára figyelemmel nyilvános ülésen bírálta el.

[7] A nyilvános ülésen a magánvádló képviselője fenntartotta a magánvádló írásban megindokolt fellebbezésében kifejtett jogi érdeket, egyben hivatkozott a Kúria Bfv.1.222/2013/4. számú döntésére, és erre figyelemmel a vádlott vád szerinti bűnösségének megállapítását és felfüggesztett szabadságvesztés kiszabását indítványozta. A magánvádló a képviselője által előadott jogi indokokkal egyetértve szintén a bűnösség megállapítását és büntetés kiszabását kérte. Utalt továbbá arra, hogy a vádlott hosszú idő óta köztisztviselőként dolgozott, ezért nagy tapasztalattal rendelkezett az önkormányzat működéséről, a rendeletalkotás szabályairól.

[8] A védő a másodfokú határozat helybenhagyására tett indítványt, fenntartva az elsőfokú ítélet elleni fellebbezésének jogi érvelését.

[9] A vádlott az utolsó szó jogán bűnösségét nem ismerte el a terhére rótt bűncselekmény elkövetésében, és a törvényszék felmentő ítéletének helybenhagyását kérte.

[10] A magánvádlói másodfellebbezés nem alapos.

[11] Az ítéltábla elsődlegesen megállapította, hogy a magánvádló perorvoslata joghatályos. A képviselő jogorvoslati nyilatkozata önmagában nem bír joghatállyal, de azt a magánvádlói fellebbezés indokolásának kell tekinteni, ezért külön elutasítása nem volt szükséges, hasonlóan a másodfokú eljáráshoz. Ennek kiemelése azért szükséges mert a magánvádas eljárásban a másodfokú ítélet elleni fellebbezésre a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (továbbiakban Be.) 779. § (3) bekezdés értelmében a magánvádló jogosult, kizárólag a vádlott terhére [Be. 779. § (4) bekezdés]. A képviselőjét perorvoslati jog nem illeti meg, de a magánvádló segítőjeként közreműködhet a fellebbezés megfogalmazásában és kötelező írásbeli indokainak előkészítésében, ez ugyanis perjogi feladata a tárgyalási képviselő mellett. Joghatályos magánvádlói fellebbezés mellett ezért nincs észszerű indok a képviselő fellebbezés megjelölésű nyilatkozatának külön elutasítására, hanem az a magánvádló jogorvoslata írásbeli indokolásának minősül.

[12] A Be. 615. § (1) bekezdése szerint a másodfokú bíróság ítélete ellen fellebbezésnek van helye a harmadfokú bírósághoz a másodfokú bíróságnak az elsőfokú bíróságéval ellentétes döntése esetén.

[13] A Be. 615. § (2) bekezdés b) pontja értelmében ellentétes a döntés, ha a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által elítélt vádlottat felmentette.

[14] A Be. 615. § (3) bekezdése a) pontja pedig kimondja, hogy a fellebbezés sérelmezheti az ellentétes döntést. Az egy tényállásos ügyben kizárólag maga az ellentétes döntés volt támadott, ezért a felhívott törvényhelynek van jelentősége.

[15] A törvényi előfeltételek teljesültek, az ellentétes döntést sérelmező magánvádlói fellebbezés joghatályosan megnyitotta a harmadfokú eljárást.

[16] A harmadfokú bíróság a Be. 618. § (1), (2) bekezdése szerinti terjedelemben bírálta felül a másodfokú ítéletet, valamint az azt megelőző első-és másodfokú eljárást.

[17] A felülbírálat során az ítéltábla megállapította, hogy az első- és a másodfokú bíróság az eljárást nagyrészt a perrendi szabályok betartásával folytatta le. Nem került sor olyan abszolút, a Be. 608. § (1) bekezdésében írt eljárási szabálysértésre, mely a másodfokú ítélet érdemi felülbírálatát kizárná és a súlyosítási tilalom szabályai sem sérültek, azaz a Be. 625. § (2) bekezdés a) és b) pontjában foglaltak nem valósultak meg. Erre egyébként a magánvádló és a védelem sem hivatkozott, de a jelzett eljárási kérdéseket hivatalból vizsgálni kell.

[18] Relatív eljárási szabálysértések azonban történtek az első- és a másodfokú eljárásban is, melyek ugyan hatályon kívül helyezést nem eredményezhettek, de nem jelentéktelenek, ezért az egységes és helyes gyakorlat érdekében szükséges kiemelésük a büntetőjogi főkérdés vizsgálata előtt.

[19] Az elsőfokú bíróság a vádlott kihallgatása során nem vette megfelelően figyelembe a Be. 185. §-ban meghatározott, a magyar büntetőeljárásban már hosszú évek óta élő, a Miranda elven alapuló hallgatás jogát. A vádlott a törvényi figyelmeztetést követően úgy nyilatkozott, hogy *nem* kíván vallomást tenni, ennek ellenére a bíróság kérdezte, lényegében kihallgatta (5. számú elsőfokú tárgyalási jegyzőkönyv 2-3. oldal). Iratellenes ezért a másodfokú ítélet [8] bekezdésében, hogy a járásbíróság nem hallgatta ki a vádlottat. Mindennek viszont azért nincs jelentősége, mert a vádlotti előadásból vallomástételi szándéka kitűnik, másrészt e személyi bizonyíték egyébként sem releváns, mert elsődlegesen a szórólap tartalma mint ténykérdés határozta meg a jogkérdéseket.

[20] Felhívja azonban a figyelmet az ítéltábla arra: ha a vádlott úgy nyilatkozik, hogy *nem* kíván vallomást tenni, akkor kérdés hozzá a nyilatkozat ellenkező irányú megváltoztatása előtt nem intézhető. Ez olyan alapvető, minden büntetőeljárási hatóság számára irányadó szabály, melynek figyelmen kívül hagyása súlyos eljárási szabálysértés, a harmadfokú perben azonban kasszációhoz nem vezethetett. A másodfokú bíróságnak e körben ezt kellett volna kimondani, nem pedig azt, hogy a vádlottat nem hallgatta ki a járásbíróság, mert az iratok tanúsága szerint valójában a kihallgatás megtörtént.

[21] A másodfokú bíróság ítélete [9] bekezdésében azt viszont kifogástalanul rögzítette, hogy az elsőfokú bíróság a Be. 775. § (3) bekezdésétől eltérve nem a magánvádló tanúkihallgatásával kezdte meg a bizonyítási eljárást. Az eljárási szabálysértés ténye kétségtelen, hatása azonban az ítéletre nem volt.

[22] A magánvádlót az elsőfokú bíróság tanúként megkísérelte kihallgatni. A tanúzási figyelmeztetés azonban hiányos volt, mert nem tért ki a Be. 172. § (1) bekezdésében szabályozott relatív mentességi okra, mely az ügy jellegénél fogva egyértelműen adott volt. A tanú a feljelentését fenntartotta és lényegében megtagadta a vallomástételt, melyre nem volt jogosult. Mindez azonban szintén nem érintette a tényállás megalapozottságát, amint azt a másodfokú bíróság helyesen megállapította.

[23] A törvényszék a védelmi fellebbezést konkrétan a Be. 598. § (1) bekezdés b) pontja alapján tanácsulésen bírálta el. Ennek fennálltak a feltételei, mert ugyan a magánvádló a tényállást és a minősítést is támadta jogorvoslatában, azonban a törvényszék a vádlott felmentéséről határozott és ezt az idézett, a vádlottnak nyújtott kedvezményen (favor defensionis) alapuló törvényhely lehetővé teszi. Elítélés esetében azonban a tanácsuléses elbírálást a Be. 598. § (2) bekezdése kizárja.

[24] A törvényszéki eljárásban annyi hiányosság volt még észlelhető, hogy a másodfokú bíróság a tanácsulés kitűzéséről a magánvádló képviselőjét – mint a fellebbező érdekében eljáró szakember segítő – nem értesítette (1.Bf.262/2020/2. számú értesítő végzés), ez azonban szintén nem hatályon kívül helyezési ok, másrészt a képviselő részletes jogorvoslati indokolást terjesztett elő (4. számú másodfokú irat), ezért nyilván tudott az eljárási cselekményről. Másrészt a törvényszék által kibocsátott értesítő nyomtatványoktól eltérően a 2020. évi LVIII. törvény 211. § (6) bekezdése szerint a Be. 598. § (4) és (5) bekezdésében írt határidő az átmeneti törvény hatálya alatt nem nyolc, hanem tizenöt nap. Megállapítható azonban a jogosultak nyilatkozatai, észrevételei alapján, hogy a nyilvános ülés kitűzését nem indítványozták a másodfokú eljárásban, így a tanácsuléses eljárásnak nem volt akadálya.

[25] A felülbírálat ezt követő szempontja, hogy a másodfokú ítélet tényállása megalapozott-e. A Be. 619. § (1) bekezdése alapján a harmadfokú bíróság a határozatát akkor alapíthatja a másodfokú bíróság ítéletét képező tényállásra, ha az további bizonyítás felvétele nélkül is megalapozott, vagy az iratok tartalma alapján azzá tehető, s ekként a helyes tényállás megállapítható, avagy a helytelen ténybeli következtetés kiküszöbölhető. A harmadfokú bíróság azt vizsgálja, hogy a másodfokú bíróság által – akár javítás nélkül is, vagy módosítással – irányadónak tartott tényállás megalapozott-e (Kúria Bhar.1.201/2018/8 [32]-[34]).

[26] A másodfokú bíróság döntésén alapuló tényállás megalapozott, ezért a harmadfokú bíróság határozatát e tényállásra alapította.

[27] Az ítéltábla megállapította, hogy a másodfokú bíróság törvényesen mentette fel a vádlottat a Btk. 226. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés b) pontja szerint minősülő rágalmozás vétségének magánvádja alól.

[28] A jogkérdésben igen részletes és alapos indokolást adott, melyben foglaltakkal az ítéltábla egyetértett. A harmadfokú bíróság azonban döntően – az ítélkezési gyakorlatra is kiható – jogbíró, ezért az emberi méltóságot sértő bűncselekmény megvalósulásánál meghatározó jogkérdésekről szükségesnek tartja a következők kiemelését.

[29] A Be. 226. § (1) bekezdésének törvényi tényállása rögzíti, hogy aki valakiről más előtt a becsület csorbítására alkalmas tényt állít, híresztel, vagy ilyen tényre utaló közvetlen kifejezést használ, a rágalmazás vétségét követi el. A rágalmazás a (2) bekezdés b) pontja szerint súlyosabban minősül, ha nagy nyilvánosság előtt követik el.

[30] A törvényi tényállás alapvető tárgyi oldali eleme: a tény állítása, híresztelése. A tény fogalma alá tartozik valamely, a múltban bekövetkezett vagy a jelenben (a megnyilatkozáskor) tartó cselekmény (cselekedet, magatartás), történés (jelenség, esemény), továbbá állapot (így az ember múltban fennállt vagy jelenben fennálló tudatállapota is) (BH1994. 171).

[31] A tényállítás olyan megnyilatkozás, melynek tartalma múltban bekövetkezett vagy jelenben tartó cselekmény, történés, állapot (Kúria Bfv.III.1.078/2012/5.). A szórólapon való nyilatkozat terjesztés pedig híresztelésnek minősül (BH2012. 143).

[32] Rendszerint alkalmas a becsület csorbítására olyan tény állítása, híresztelése, amely valósága esetén büntető-, szabálysértési vagy fegyelmi eljárás megindításának alapjául szolgálhat a sértett ellen, ezt meghaladóan azonban olyan tény állítása, híresztelése is, amely alkalmas arra, hogy a sértett társadalmi megítélését negatív módon érintse (Kúria Bfv.III.1.141/2016/6).

[33] A tényállítás becsület csorbítására alkalmas voltát nem a sértett szubjektív értékítélete, érzelmi beállítottsága vagy esetleges érzékenysége alapján kell megítélni, hanem annak van jelentősége, hogy a tényállítás objektív értelmezés alapján és a társadalomban kialakult általános felfogás szerint alkalmas a becsület csorbítására (BH2001. 462., Kúria Bfv.II.1596/2016/17 [23].).

[34] A rosszálló *értékítéletet* magában foglaló kifejezés viszont nem alkalmas bűncselekmény megállapítására (BH1995. 77).

[35] Az alanyi oldal kapcsán kell utalni rá, hogy a rágalmazás szándékos bűncselekmény. Az elkövető tudatának át kell fognia a tényállítás (híresztelés) becsület csorbítására alkalmas jellegét, az azonban közömbös, hogy az elkövető a tény valósága tekintetében tévedésben volt-e, illetőleg az elkövetőt rosszhiszeműség vezette-e (BH2000. 285. II.).

[36] A másodfokú bíróság megalapozottan állapította meg, hogy a polgármester közszereplőnek minősül. Ez nem jogkérdés, hanem ténykérdés (Kúria Bfv.III.1.078/2012/5.).

[37] A 36/1994. (VI.24.) AB határozat 3. pontjából is kitűnően közszereplőnek elsősorban a közhatalmat gyakorló személyek, így többek között nagyrészt alkotmányosan védett állami tisztviselők, politikusok tekintendők, és e körbe sorolható nem vitásan a polgármester. Velük szemben valóban nagyobb a véleménynyilvánítás szabadsága, mely

természetesen nem korlátlan, büntetőjogi védelemben – bár szigorúbb követelmények mellett – de e személyek is részesülnek.

[38] A vádlott tényállásba foglalt cselekménye azonban sem rágalmazást, sem más bűncselekményt (becsületsértés) nem valósított meg. A jogkérdésben a másodfokú bíróság döntött helyesen megfelelő indokok alapján.

[39] A vádlott bűnössége elsősorban azért nem állapítható meg, mert a megalapozott tényállás alapján egyértelműen rögzíthető, hogy a vádlott politikai szereplőként, polgármester jelöltként, a választási kampányban, kizárólag politikai-választási célból: a szavazattöbbség elnyerése érdekében fogalmazott meg értékítéletnek minősülő kritikát az akkori polgármesterrel szemben. A polgári anyagi jog jó hírét védő szabályait a vádlotti kampány esetlegesen sérthette, de büntetőjogilag nem értékelhető.

[40] A tényállásba foglalt elkövetési magatartások jelentős része véleményalkotás, ezen túl nem állapítható meg olyan fokban a becsület megsértésére való alkalmasságuk sem, mely a büntetőjog „ultima ratio” – végső jogi eszköz – alkalmazását lehetővé tenné, miként ezt a törvényszék ítélete helyesen kiemelte.

[41] A magánvádló képviselője által felhozott és nem vitásan irányadó eseti döntések – így a harmadfokú nyilvános ülésen hivatkozott, a Kúria Bfv.1222/2013/4. számú határozata is – részben más tényálláson alapulnak, másfelől az ott kifejtett és a bírói gyakorlat egységes alakítása szempontjából valóban fontos iránymutatások jelen ügyben nem teszik kétséggé a másodfokú ítélet – harmadfokon is helyesnek talált – jogi álláspontját. Az ítéltábla nem tért el a Kúria iránymutató döntéseitől, ezzel szemben nagyrészt éppen a legfelsőbb bírói fórum elvi döntéseire alapította határozatát. Az ítéltábla álláspontja az, hogy egy polgármesteri tisztségért folyó választási küzdelemben értelemszerűen kerül értékelésre a polgármester tevékenységének a közösség számára minden fontos részlete. A vádlott a szórólapján ezen értékelését és véleményét fogalmazta meg, nem vitásan negatív tartalommal, de a büntetőjogi oltalmat el nem érő mértékben. Kiemelést érdemel, hogy az idézett eseti döntésben a terhelt által szerkesztett irat „Fatolvajlások” című része a magánvádló polgármesteri tisztségével szemben nem volt semmilyen összefüggésben. Ezzel szemben a felülbírált ügyben a vádlott a választási küzdelemben kizárólag ellenfele, a polgármester hivatali feladatait értékelte, mely a közszerelővel szemben a véleménynyilvánítás alkotmányos szabadságát az ítéltábla álláspontja szerint sem haladta meg.

[42] A vádlott másodfokú felmentésére a részletezettek szerint bűncselekmény hiányában törvényesen került sor.

[43] Megfelel a törvénynek a bűnügyi költség viselésére vonatkozó rendelkezés is. A Be. 782. § (1) bekezdése alapján az állam által előlegezett bűnügyi költséget (Tóthné Végh Erika útiköltsége a 2020. január 8-i elsőfokú tárgyaláson, 16/I. végzés) a magánvádló viseli.

[44] Ezen túl meg kell állapítani, és ezt már a másodfokú bíróságnak meg kellett volna tennie, hogy a Be. 782. § (2) bekezdés értelmében a vádlott felmentése miatt a megtérítés feltételei fennállnak, azaz a magánvádló az ügydöntő határozat jogerőre emelkedésétől

számított egy hónapon belül – a jogszabályban meghatározott mértékben – megtéríti a vádlott meghatalmazott védőjének azon díját és költségét, amely a magánvádas eljárásban keletkezett.

[45] A kifejtettekre tekintettel az ítéltábla a másodfokú bíróság ítéletét a magánvádlói fellebbezés alaptalansága miatt a Be. 623. § (1) bekezdésének alkalmazásával helybenhagyta.

Debrecen, 2021. április 27.

Dr. Háger Tamás sk. a tanács elnöke, Dr. Diószegi Attila sk. előadó bíró,
Dr. Bakó József sk. bíró

Záradék: A Nyíregyházi Törvényszék 1.Bf.252/2020/7. számú ítélete a Debreceni Ítéltábla Bhar.IV.3/2021/7. számú végzése által a mai napon jogerőre emelkedett.

Debrecen, 2021. április 27.

Dr. Háger Tamás sk.
a tanács elnöke